

INSTYTUT HISTORII
POLSKIEJ AKADEMII NAUK

KWARTALNIK HISTORYCZNY

Rocznik LXXV

Nr 2

WARSZAWA 1968

INSTYTUT HISTORII
POLSKIEJ AKADEMII NAUK

KWARTALNIK HISTORYCZNY

ROCZNIK LXXV
1968

2

PAŃSTWOWE WYDAWNICTWO NAUKOWE
WARSZAWA 1968

ADRES REDAKCJI

Instytut Historii PAN
Warszawa, Rynek Starego Miasta 29/31, tel. 310261

Państwowe Wydawnictwo Naukowe — Warszawa, Miodowa 10

Nakład 2296+154 egz. Ark. wyd. 24,5 ark. druk. 15,875
Papier druk. sat. kl. V, 65 g. B1
Oddano do składania 23.I.1968. Podpisano do druku 26.IV.1968
Druk ukończono w maju 1968

Zam. 69/68 N-25 Cena zł 30.—

Warszawska Drukarnia Naukowa — Warszawa, Śniadeckich 8

СОДЕРЖАНИЕ

ПЯТНАДЦАТИЛЕТИЕ ИНСТИТУТА ИСТОРИИ

ОБЗОР ИССЛЕДОВАНИЙ

МАТЕРИАЛЫ

РЕЦЕНЗИОННЫЕ СТАТЬИ И РЕЦЕНЗИИ

TABLE DES MATIÈRES

QUINZE ANNÉES DE L'INSTITUT D'HISTORIE

ETUDES ET DOCUMENTATION

MATÉRIAUX

CRITIQUES ET COMPTES-RENDUS

SPIS TREŚCI

PIĘTNASTOLECIE INSTYTUTU HISTORII

PRZEGLĄDY BADAŃ

MATERIAŁY

ARTYKUŁY RECENZYJNE I RECENZJE

*

KRONIKA

IN MEMORIAM

LISTY DO REDAKCJI

P.P. „Domu Książki”:
Czasopismo nabywać można w następujących księgarniach naukowych

Białystok, ul. Lipowa 43
Gdańsk-Wrzeszcz, ul. Grunwaldzka 111/113
Katowice, ul. Warszawska 11
Koszalin, ul. Zwycięstwa 20
Kraków, ul. Podwale 6
Lublin, ul. Krakowskie Przedmieście 68
Łódz, ul. Piotrkowska 102a
Olsztyn, Plac Wolności 2/3
Opole, Rynek 19/20
Poznań, ul. Armii Czerwonej 69
Szczecin, ul. Jedności Narodowej 5
Toruń, Rynek Staromiejski 30
Warszawa, ul. Krakowskie Przedmieście 7
Wrocław, ul. Kuźnicza 42

Zmiana adresu

Uprzejmie zawiadamiamy, że nasz nowy adres jest następujący:
PRZEDSIĘBIORSTWO
EKSPORTU I IMPORTU „RUCH”
Warszawa 1, ul. Wronia 23
Skrzynka poczt. Nr 154
Telex: Nr 81462
Telegraf: Exprimruch Warszawa

Cena zł 30,—

TYLKO PRENUMERATA ZAPEWNI REGULARNE OTRZYMYWANIE

KWARTALNIKA HISTORYCZNEGO

PRENUMERATA KRAJOWA

Zamówienia i wpłaty przyjmują — Centrala Kolportażu Prasy i Wydawnictw „Ruch", Warszawa, ul. Wronia 23, konto PKO nr 1-6-100.200. — Urzędy pocztowe i listonosze — Księgarnie „Domu Książki" — Oddziały i Delegatury „Ruchu".

Prenumerata: roczna 120,— zł, półroczna 60,— zł

Zamówienia przyjmowane są do dnia 10 miesiąca poprzedzającego okres prenumeraty. Bieżące oraz archiwalne numery można nabyć lub zamówić w księgarniach „Domu Książki" oraz w Ośrodku Rozpowszechniania Wydawnictw Naukowych PAN — Ossolineum — PWN, Warszawa Pałac Kultury i Nauki (wysoki parter). Egzemplarze archiwalne można nabywać także w Punkcie Wysyłkowym Prasy Archiwalnej „Ruch", Warszawa, ul. Nowomiejska 15/17, konto PKO nr 114-6-700041 VII O/M.

PRENUMERATA ZAGRANICZNA

— Koszt prenumeraty ze zleceniem wysiłki za granicę wynosi o 40% drożej — Zamówienia dla zagranicy przyjmuje Biuro Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch", Warszawa, ul. Wronia 23, tel. 20-46-88, konto PKO nr 1-6-100.024.

Les demandes concernant les conditions d'achat de toutes les revues scientifiques polonaises doivent être adressés à l'Entreprise d'Exportation et d'Importation „Ruch", Warszawa 1, Rue Wilcza 46.

Le contenu de prochains numéros des revues scientifiques ainsi que leurs prix sont indiqués dans le bulletin „Polish Scientific Periodicals", que vous trouverez dans les bibliothèques et grandes maisons de diffusion de presse de votre pays.

ODEZWA ZJAZDOWA

Zarząd Główny Polskiego Towarzystwa Historycznego zwołuje X Powszechny Zjazd Historyków Polskich do Lublina w dniach 17—21 września 1968.

W ciągu pięciu lat dzielących nas od Warszawskiego IX Zjazdu polska nauka historyczna poczyniła dalsze postępy. Umocniła się jej pozycja na arenie międzynarodowej, podjęte zostały badania nowych problemów, uzyskano istotne postępy w nawiązywaniu współpracy z pokrewnymi dyscyplinami. Obchody *Millenium Poloniae* pogłębiły w świadomości społecznej rolę i znaczenie dziejów ojczystych. Badania, które prowadzone były na szerokim tle porównawczym, pozwalają na podjęcie próby ukazania miejsca naszego kraju na tle dziejów powszechnych. Ogólnym tematem Zjazdu będzie więc miejsce Polski w świecie.

X Zjazd odbywać się będzie w przededniu 50 rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości bytu państwowego. Odrodzenie własnej państwowości stanowiło w dziejach narodu polskiego wydarzenia ogromnej wagi. Został zrealizowany cel wielu pokoleń Polaków, którzy podzieleni pomiędzy trzy zabory nie zaprzestali nigdy walki o odbudowę własnego państwa. Żywa świadomość narodowa, gorący patriotyzm, gotowość do najwyższych poświęceń Polaków „urodzonych w niewoli, okutych w powiciu" przynosiły oto swe owoce. Odrodzenie państwowości stanowiło akt sprawiedliwości dziejowej, było największym od szeregu pokoleń zwycięstwem narodu polskiego.

Słuszne jest przeto, by obrady toczyły się w Lublinie, mieście, w którym został wówczas utworzony pierwszy demokratyczny rząd odrodzonego państwa, a po koszmarnych latach hitlerowskiej okupacji kształtowały się w 1944 r. początki Polski Ludowej. Minione półwiecze, które ukształtowało dzisiejsze społeczeństwo polskie, bogate było w ważkie doświadczenia historyczne, w wysiłek twórczy narodu, w krew przelaną za wolność naszą i innych narodów, w pracę nad budową ustroju sprawiedliwości społecznej w Polsce. Siłę nową do tych działań czerpał kraj z wielowiekowych doświadczeń naszej państwowości. Sprawom tym obrady Zjazdu odbywającego się pod hasłem „miejsce Polski w świecie" poświęcają szczególną uwagę.

Chcielibyśmy, by X powszechny Zjazd stanowił okazję do spotkania wszystkich badaczy, nauczycieli i miłośników naszych dziejów, wszystkich, którym leży na sercu troska o dalszy rozwój historii ojczystej.

*

* *

W ramach Zjazdu przewiduje się pięć referatów plenarnych: prof. J. Pajewskiego — *Odbudowa Państwa Polskiego w 1918 r. — przesłanki międzynarodowe*; prof. J. Gierowskiego — *Rzeczpospolita szlachecka XVI—XVIII w. wobec absolutystycznej Europy*; prof. B. Leśnodorskiego — *Polska i Europa na przełomie dwóch stuleci* (*XVIII i XIX*); prof. T. Daniszewskiego — *Polski i międzynarodowy ruch robotniczy — prawidłowości i specyfika*; gen. dr B. Bednarz — *Wkład Polaków w zwycięstwo nad hitlerowskimi Niemcami.*

Dyskusje specjalistyczne toczyć się będą w 11 sekcjach: historii starożytnej, historii średniowiecznej, odrodzenia i kontrreformacji, czasów saskich i Oświecenia, walk narodowo-wyzwoleńczych, uprzemysłowienia ziem polskich w XIX i XX w., historii najnowszej, metodologii historii, dziejów krajów pozaeuropejskich, dydaktyki historii, nauk pomocniczych historii.

Szczegółową tematykę referatów sekcyjnych zamieścił zeszyt 4 „Przeglądu Historycznego" z 1967 r.

Polskie Towarzystwo Historyczne przewiduje udział w Zjeździe około 800 osób. W związku z tym zgłoszenia należy przekazywać na adres: Polskie Towarzystwo Historyczne, Oddział w Lublinie, Plac Litewski 3, w terminie do 1 maja 1968. Zgłaszając udział należy zaznaczyć, w celu dokładnego zabezpieczenia, czy zamierza się korzystać z organizowanych centralnie noclegów i posiłków oraz podać dokładną datę przyjazdu i odjazdu do i z Lublina. W terminie do 1 maja 1968 należy też wpłacić składkę zjazdową na konto Polskiego Towarzystwa Historycznego, Warszawa, Rynek Starego Miasta 29/31, NBP — IV O/M 1528-9-4268. Wysokość składki wynosi: 150 zł — dla profesorów i docentów, 40 zł — dla studentów, 100 zł — dla pozostałych uczestników. Opłacenie składki uprawnia do udziału w obradach i zapewnia otrzymanie tomów *Pamiętnika*, zawierających tekst referatów, które wydane zostaną przed Zjazdem i rozesłane uczestnikom oraz tomu z dyskusją po Zjeździe.

ZARZĄD GŁÓWNY PTH
JAKO KOMITET ORGANIZACYJNY ZJAZDU

SEKRETARZ GENERALNY

(—) DR S. RUSSOCKI

PREZES

(—) PROF. S. HERBST

SKARBNIK

(—) DR I. SUŁKOWSKA-KURAŚ

SEKRETARZ KOMISJI ORGANIZACYJNEJ ZJAZDU

(—) DOC. A. MĄCZAK